

Sygn. akt III AUa 968/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Pietrzak (spr.)
Sędziowie	SSA Marek Żurecki SSA Irena Goik
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2013 r. w Katowicach

sprawy z odwołania T. F. (T. F.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji ubezpieczonej T. F.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach

z dnia 1 lutego 2012 r. sygn. akt X U 2276/11

oddala apelację.

/-/ SSA M. Żurecki /-/ SSA J. Pietrzak /-/ SSA I. Goik Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 968/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 lipca 2011r. organ rentowy zobowiązał ubezpieczoną T. F. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od dnia 1 marca 2010r. do dnia 31 lipca 2011r. w kwocie 11.684,81 zł - tytułem nadpłaty świadczenia zbiegowego w związku z podjęciem zatrudnienia.

Od decyzji tej ubezpieczona wniosła odwołanie. Podnosząc, że co prawda w dniu 18 marca 2010r. została członkiem spółki cywilnej prowadzącej działalność gospodarczą i była jej członkiem, ale nie została pouczona przez ZUS, że jej uczestnictwo w spółce cywilnej narazi ją na zawieszenie połowy renty. Podkreśliła, że w dniu 22 marca 2010r. złożyła w ZUS druk ZUS ZZA - zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego, podając w nim jako tytuł ubezpieczenia działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej. W tym samym dniu złożyła pierwszą deklarację rozliczeniową ZUS DRA. Zaznaczyła, że w ten sposób poinformowała ZUS o rozpoczęciu działalności.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji, wnosząc jednocześnie o oddalenie odwołania ubezpieczonej. Podkreślił, że w dniu 13 grudnia 2002r. odwołująca się odebrała osobiście informację dotyczącą wejścia w życie od dnia 1 stycznia 2003r. ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych - w szczególności poinformowano wówczas odwołującą się o braku możliwości pobierania tzw. półtorakrotnego świadczenia w przypadku osiągania przychodów. Zaznaczył, że pomimo powyższego pouczenia odwołująca się nie dopełniła obowiązku powiadomienia organu rentowego o osiąganiu przychodów z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Wyrokiem z dnia 1.02.2012r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach zmienił zaskarżoną decyzję o tyle, że ustalił, iż kwoty wypłacone ubezpieczonej w okresie od 1.03.2010r. do 31.07.2010r. nie stanowią nienależnego świadczenia i nie podlegają zwrotowi, a w pozostałej części oddalił odwołanie.

Poza sporem pozostawało, że T. F. (ur. (...)) począwszy od dnia 1 marca 2001r. jest uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. Ponadto od dnia 1 kwietnia 2001r. jest uprawniona do emerytury i pobiera świadczenia zbiegowe - 100% emerytury w zbiegu z 50% renty.

W dniu 24 czerwca 2011r. organ rentowy zwrócił się do ubezpieczonej o wypełnienie i złożenie oświadczenia o osiąganiu przychodów.

W odpowiedzi na powyższe ubezpieczona oświadczyła w piśmie z dnia 8 lipca 2011r., że była członkiem spółki cywilnej od dnia 18 marca 2010r. i zamierza wystąpić ze spółki przed końcem lipca 2011r. W dniu 12 lipca 2011r. ubezpieczona złożyła w organie rentowym druk wyrejestrowania z ubezpieczeń społecznych (...) z dniem 8 lipca 2011r. - z tytułu działalności gospodarczej, wraz z kopią wniosku o wykreślenie z ewidencji działalności gospodarczej złożonego w Urzędzie Miasta K. z dnia 11 lipca 2011r.

W związku z powyższym zaskarżoną decyzją z dnia 21 lipca 2011r. organ rentowy zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od dnia 1 marca 2010r. do dnia 31 lipca 2011r. w kwocie 11.684,81 zł - tytułem nadpłaty świadczenia zbiegowego w związku z podjęciem zatrudnienia. Organ rentowy uznał, że ubezpieczona nie poinformowała go o podjęciu działalności gospodarczej - pomimo pouczenia jej o wejściu w życie od dnia 1 stycznia 2003r. ustawy z dnia 30 października 2002r., a w szczególności o braku możliwości pobierania tzw. półtorakrotnego świadczenia w przypadku osiągania przychodów (informacja z dnia 4 grudnia 2002r. doręczona ubezpieczonej w dniu 13 grudnia 2002r.), doprowadzając tym samym do nienależnej wypłaty świadczeń zbiegowych.

Sąd ustalił, że organ rentowy w marcu 2010r. otrzymał z Urzędu Miasta K. zaświadczenie o wpisie ubezpieczonej do ewidencji działalności gospodarczej - z datą powstania obowiązku opłacania składek 18 marca 2010r. W związku z tą informacją wystosował do ubezpieczonej pismo z dnia 19 marca 2010r. wskazując jej obowiązki jako płatnika składek. Ubezpieczona została w dniu 19 marca 2010r. zgłoszona jako płatnik składek na formularzu ZUS ZFA, a w dniu 22 marca 2010r. złożyła w ZUS druk zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego tytułem prowadzonej działalności (druk ZUS ZZA) oraz deklarację rozliczeniową ZUS DRA z tego tytułu.

Wobec poczynionych ustaleń Sąd uznał, że odwołanie ubezpieczonej częściowo podlega uwzględnieniu podnosząc w motywach co następuje:

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia czy prawidłowo organ rentowy zastosował przepis art. 26 ust.3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uznając, że ubezpieczona nie poinformowała organu rentowego o podjęciu działalności gospodarczej - pomimo bezspornego faktu pouczenia jej o wejściu w życie z dniem 1 stycznia 2003r. ustawy z dnia 30 października 2002r. i braku możliwości pobierania tzw. półtorakrotnego świadczenia w przypadku osiągnięcia przychodów.

Art. 138 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowi, że nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenie zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenie było jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś przypadkach - za okres nie dłuższy niż 3 lata.

W rozpatrywanej sprawie Sąd ustalił, że odwołująca się powiadomiła organ rentowy o rozpoczęciu działalności gospodarczej z dniem 18 marca 2010r. składając w dniu 22 marca 2010r. w chorzowskim oddziale ZUS druk zgłoszenia jej jako płatnika składek do ubezpieczenia zdrowotnego (ZUS ZZA) - informując tym samym organ rentowy o zamiarze uzyskania przychodu w rozumieniu art. 104 ust. 1a ustawy emerytalnej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 lutego 2008r., sygn. akt III AUA 641/07, publ. Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach 2008/4/43). W tym stanie rzeczy przyjąć należy, że ubezpieczona wywiązała się z obowiązku powiadomienia organu rentowego o osiągnięciu przychodu, a mimo to organ rentowy nadal wypłacał jej tzw. świadczenie zbiegowe. Spełniona została zatem dyspozycja z art. 138 ust. 4 pow. ustawy, zgodnie z którą organ rentowy nie mógł zasadnie żądać od ubezpieczonej zwrotu wypłaconego jej nienależnie świadczenia za okres dłuższy niż 12 miesięcy, tj. za okres od dnia 1 marca 2010r. do dnia 31 lipca 2010r.

W konsekwencji odwołująca się jest zobowiązana do zwrotu renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową jedynie za okres od dnia 1 sierpnia 2010r. do dnia 31 lipca 2011r., a więc za okres nie wykraczający poza 12 miesięcy - stosownie do regulacji art. 138 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie bowiem z art.26 ust.3 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przepisu ust.1 tego przepisu przewidującego prawo do pobierania świadczenia zbiegowego nie stosuje się, jeżeli osoba uprawniona osiąga przychód powodujący zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od wysokości tego przychodu, czego konsekwencją było uznanie, że ubezpieczona pobrała świadczenie nienależne.

Apelację od tego wyroku wywiodła ubezpieczona domagając się jego zmiany i zwolnienia jej w całości z obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Skarżąca podniosła, że organ rentowy działał opieszale co naraziło ją na straty. Ponadto skarżąca eksponowała okoliczność, że skoro ukończyła 60 lat nie jest zobowiązana do składania oświadczeń o uzyskanych przychodach, zatem organ rentowy wyłudził od niej takie oświadczenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Z dniem 1 stycznia 2003r. weszła w życie ustawa z dnia 30 października 2002r.

o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. nr 199, poz. 1673 z późn. zm.).

W art. 26 ust. 1 ten akt prawny przewiduje, że osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

- 1) przysługującą rentę powiększoną o połowę emerytury albo
- 2) emeryturę powiększoną o połowę renty.

Jednocześnie ust.3 cytowanego przepisu stanowi, że przepisu ust.1 nie stosuje się, jeżeli osoba uprawniona osiąga przychód powodujący zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od wysokości tego przychodu.

Nadto jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27.04.2005r. II UZP 1/05 (OSNP 2005/14/213...) prawo do pobierania emerytury w zbiegu z rentą z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową jest wyłączone w przypadku osiągnięcia przez uprawnionego przychodu, z którym łączy się obowiązek ubezpieczenia społecznego - niezależnie od jego wysokości - także wtedy, gdy emeryt (mężczyzna) osiągnął wiek 65 lat (art. 26 ust. 3 wymienionej wyżej ustawy w związku z art. 103 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Oczywiście analogicznie ta kwestia wygląda w przypadku kobiety, która osiągnęła powszechny wiek emerytalny, czyli 60 lat.

Zatem słusznie uznał Sąd I instancji, że ubezpieczona jest zobowiązana do zwrotu świadczenia za okres od dnia 1 sierpnia 2010r. do dnia 31 lipca 2011r.

Stosownie bowiem do treści art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. nr 39, poz. 353 z późn. zm.) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Zgodnie zaś z art. 138 ust.2 za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Ubezpieczona od dnia 1 kwietnia 2001r., tj. od uzyskania uprawnień emerytalnych, pobiera świadczenia zbiegowe, tj. emeryturę wypłacaną w pełnej wysokości i rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową wypłacaną w połowie i była pouczona o braku możliwości pobierania tzw. półtorakrotnego świadczenia w przypadku osiągnięcia przychodów.

W tym stanie rzeczy organ rentowy mógł zasadnie żądać od ubezpieczonej zwrotu wypłaconego jej nienależnie świadczenia za okres nie wykraczający poza 12 miesięcy - stosownie do regulacji art. 138 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Z przytoczonych względów Sąd Apelacyjny na mocy art.385 k.p.c. oddalił apelację jako pozbawioną podstaw.

/-/ SSA M. Żurecki /-/ SSA J. Pietrzak /-/ SSA I. Goik Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JM